

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Glegyák Jenő ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Magyar György ügyvéd által képviselt alperes ellen, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2012. július 9. napján meghozott, 10.P.22.418/2010/33. számú ítélete ellen, a felperes részéről 34. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatja és az alperes által fizetendő tőke összegét 15.000.000 (tizenötmillió) forintra, valamint 2.400.000 (kétmillió-négyszázezer) forint után 2006. január 11. napjától, 1.600.000 (egymillió-hatszázézer) forint után 2006. március 11. napjától, 2.400.000 (kétmillió-négyszázezer) forint után 2006. április 28. napjától, és 1.600.000 (egymillió-hatszázézer) forint után 2006. június 30. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatra felemeli. A felperest az alperes javára perköltség fizetési kötelezettség alól mentesíti, és az alperest kötelezi, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 749.300 (hétszáznegyvenkilencezer-háromszáz) forint elsőfokú perköltséget.

A le nem rótt 900.000 (kilencszázezer) forint kereseti illeték viselésére vonatkozó rendelkezést akként változtatja meg, hogy a felperes által fizetendő illeték összegét 105.900 forintra leszállítja, az alperes által fizetendő illeték összegét pedig 794.100 (hétszázkilencvennégyezer-egyszáz) forintra felemeli. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 190.500 (százkilencvenezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 800.000 (nyolcszázézer) forint fellebbezési illetékből a felperes 160.000 (százhatvanezer) forintot, az alperes 640.000 (hatszáznegyvenezer) forintot köteles megfizetni az államnak külön felhívásra.
Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes keresete szerint a Bit. 48. § (2) bekezdése, valamint a Ptk. 350. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 348. § (1) bekezdése alapján az alperes kötelezését kérte 17.000.000 forint kártérítés, és abból 7.000.000 forint után 2005. szeptember 16-tól, 3.000.000 forint után 2006. január 10-től, 2.000.000 forint után 2006. március 10-től, 3.000.000 forint után 2006. április 27-től, 2.000.000 forint után pedig 2006. június 29-től számított késedelmi kamat megfizetésére. Előadta, hogy 2005. szeptember 16-án „...” biztosítási szerződést kötött az alperes jogelődjével, a ... Biztosítóval. A szerződéssel egyidejűleg 7.000.000 forintot befektetési szándékkal biztosítási díjként **Sz. Zs.**-nak, az alperes függő biztosításközvetítőjének átadott. A következő évben négy alkalommal értesítők kiállítása mellett további, összesen 10.000.000 forint eseti díjat fizetett meg az ügynöknek, aki a pénzzel nem számolt el és azt nem az általa előírtaknak megfelelően használta fel. Az ügynök ellen a Győri Törvényszéken különösen nagy kárt okozó üzletszerűen elkövetett csalás büntette és más bűncselekmények miatt büntetőeljárás indult.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy az eseti értesítő nyomtatványok korlátlanul letölthetők az internetről, és tartalmuk szerint nem alkalmasak a pénzátadás megtörténtének bizonyítására. Állította, hogy nem létezik olyan életbiztosítási konstrukciója, melynek egyszeri több millió forintos díja volna, továbbá **Sz. Zs.** eseti díj átvételére nem volt jogosult. Utalt arra, hogy a felperes az első biztosítási díjról átvételi elismervényt, illetve biztosítási kötvényt sem kapott, és utóbbit éveken át nem is hiányolta. Ugyanakkor az ügynöktől több alkalommal kapott vissza irat vagy elszámolás nélkül pénzt. Mindezek a körülmények álláspontja szerint megalapozzák a felperes súlyos gondatlanságát, amely indokolttá teszi a károk megosztását.

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest 7.000.000 forint és 2005. szeptember 16-tól késedelmi kamat megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Ítéletének indokolásában megállapította, hogy **Sz. Zs.**, az alperes függő biztosításközvetítője tevékenységét önálló vállalkozóként állandó megbízás keretében látta el. A Ptk. 350. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 348. § (1) bekezdése alapján ezért az alperes munkáltató módjára felelt az általa okozott kárért. Kifejtette, hogy nem volt jelentősége annak, hogy az ügynök megbízotti jogkörét túllépve okozta-e a felperes kárát, mivel maga a megbízás volt az, amely a károkozást számára lehetővé tette. Utalt arra, hogy a megbízó kárfelelőssége az ügynök a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti károkozása folytán fennállt. A Pp. 164. § (1) bekezdésére figyelemmel azonban a kár mértékének bizonyítása a felperest terhelte. Álláspontja szerint az Általános Életbiztosítási Feltételek III/2. pontja alapján nem volt akadálya annak, hogy a szerződéskötéskor a felperes a 7.000.000 forint összegű biztosítási díjat közvetlenül az ügynöknek teljesítsen. Tekintettel arra, hogy az összeg átvételét maga az ajánlat rögzítette, az átvételi elismervény hiánya nem volt a felperes terhére értékelhető. A becsatolt és beszerzett okiratoknak, valamint a büntetőeljárásban, és a polgári perben kihallgatott tanúk vallomásának

értékelése alapján egyebekben megállapította, hogy elszámolás hiányában nem volt pontosan meghatározható a felperes által átadott, illetve visszakapott eseti díjak nagysága. Kifejtette, hogy az ügynök által kitöltött eseti értesítő nyomtatványok egyszerű magánokiratnak minősültek, és a tartalmuk alapján nem voltak alkalmasak az abban foglalt pénzüsszegek készpénzben való átvételének igazolására. A rendelkezésre álló további okiratok, illetve a tanúvallomások pedig ellentmondásosságuk folytán nem voltak alkalmasak a felperes kára felmerültének és összegének kétséget kizáró módon való bizonyítására. Ezért 7.000.000 forintot meghaladóan a keresetét elutasította.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását és az alperes keresete szerinti marasztalását kérte. Fellebbezésében kérte az ítélet tényállásának kiegészítését azzal, hogy **Sz. Zs.**-ot a bíróság nem jogerős ítéletével - egyebek mellett - a sérelmére elkövetett 17.000.000 forint kárt okozó csalás büntette miatt tíz év szabadságvesztés büntetésre ítélte. Fellebbezésében egyebekben kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat tévesen, nem egymással egybevetve, hanem külön-külön kiragadva értékelte. Kiemelte, hogy az eseti értesítőket minden esetben **Sz. Zs.** töltötte ki és írta alá, melynek következtében azok alkalmasak a pénzátadások megtörténtének bizonyítására, ugyanis ezt a tényt az ügynök elismerte. Az a körülmény, hogy a nyomtatványon feltüntetett számú bankszámla felett rendelkezési joga nem volt, két dolgot bizonyít: egyrészt, hogy **Sz. Zs.** megtévesztő magatartása eredményre vezetett, másrészt, hogy nagyobb körütekintés mellett azt észlelnie kellett volna. Ez azonban álláspontja szerint legfeljebb a közrehatása körében lett volna értékelhető. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta értékelni az APEH vagyonosodási vizsgálatának eredményét, amely igazolta, hogy rendelkezett azzal a pénzüsszeggel, amelyet **Sz. Zs.**-nak átadott. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a kihallgatási jegyzőkönyvek tartalma ellenére teljes egészében figyelmen kívül hagyta az ügynök súlyosan felróható, szándékos, és megtévesztő magatartását. Utalt arra, hogy a pénz visszafizetésének bizonyítása az alperest terhelte. Hangsúlyozta: elismerte, hogy többször kapott vissza pénzt az ügynöktől, ezeknek az összegeknek a megtérítését azonban a perben nem is kérte. Kérte a büntetőügyben hozott ítélet beszerzését.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Ellenkérelmében azt emelte ki, hogy a büntető ítélet megállapította, hogy a felperes meg nem térült kára 3.000.000 forint. A felperes a büntetőügy tárgyalásán maga nyilatkozott úgy, hogy az ügynöknek átadott pénzből három millió forint a sajátja, míg 14 millió forint **H. Cs.** pénze volt. **H. Cs.** vallomása szerint viszont a befektetett pénzét visszakapta.

A fellebbezés részben megalapozott.

Az ítéltábla nem érintette az elsőfokú ítéletnek az alperest 7.000.000 forintban és késedelmi kamatában marasztaló rendelkezését, mert az, a Pp. 228. § (4) bekezdése értelmében fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett.

Az ítéltábla a felperessel egyezően maga is szükségesnek tartotta az ítéleti tényállás kiegészítését azzal, hogy **Sz. Zs.**-ot a Győri Törvényszék 2012. június 12-én B.284/2008/300. számú ítéletével mások mellett a felperes terhére elkövetett, különösen nagy kárt okozó üzletszerűen elkövetett csalás büntette és más bűncselekmények miatt szabadságvesztés büntetésre ítélte. Az így kiegészített tényállás mellett az ítéltábla az elsőfokú bíróság döntésével és annak jogi indokaival is csak részben értett egyet.

Alperesi fellebbezési hiányában nem volt vitás, hogy a Bit. 48. § (2) bekezdése, valamint a Ptk. 350. § (2) bekezdésének utalása folytán alkalmazható 348. § (1) bekezdése alapján az alperes felelősséggel tartozik az ügynöke által okozott károkért. A felperes fellebbezése alapján az ítéltáblának a pénzátadások megtörténtének, vagyis a kár bekövetkeztének a bizonyítottsága, valamint az alperes felelősségének a mértéke tekintetében kellett állást foglalnia.

Kárának bekövetkezését és mértékét a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperesnek kellett bizonyítania. Ezzel szemben az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy az ügynök visszafizetései folytán a kár megtérült. Ugyancsak az alperes volt köteles azt bizonyítani, hogy a károsult a kára bekövetkeztében közrehatott.

A felperes a perben fenntartotta a nyomozás során a 2007. szeptember 4-én tanúként tett vallomását. Eszerint a szerződéskötéskor megfizetett első biztosítási díjon felül 2006. január 10. és június 29. között négy részletben tíz millió forintot adott át eseti díjként az ügynöknek. Ezen felül a 2006. augusztus-szeptember hónapokban két alkalommal összesen öt millió forintot fizetett, amelyet azonban részletekben már visszakapott. Az ezekben az esetekben kiállított értesítőket **Sz. Zs.** ezért visszakérte. Az ügynöknek átadott pénz forrására nézve kijelentette, hogy az a **H. Cs.**-tól kapott húsz millió forint összegű kölcsönből származott.

A 2005. február 1-jéig részletekben felvett húsz millió forint összegű kölcsön tényét az ezzel kapcsolatos megállapodásról készült okiratok mellett **H. Cs.**-nak az APEH előtt, a büntetőeljárás során, valamint a polgári perben tett vallomása is alátámasztotta. A felperes a kölcsönrel kapcsolatban személyesen még azt is előadta, hogy a hitelezővel a kölcsönügyletet lerendezte úgy, hogy a hitelezőnek üzletrészt adott. Ebből eredően tehát **H. Cs.**-nak vele szemben követelése nincsen.

Az eseti díjak befizetésének megtörténtét a felperes alapvetően az „Értesítő eseti díj fizetéséről” elnevezésű, az ügynök által kitöltött, mindkét fél részéről aláírt, a díj összegét feltüntető nyomtatvánnyal kívánta igazolni. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az értesítő önmagában alkalmatlan az abban megjelölt készpénz átvételének igazolására, mert a tartalma szerint arra szolgált, hogy a szerződő a biztosító felé nyilatkozzon a feltüntetett folyószámláról átutalt díj rendeltetéséről. A felperes azonban más bizonyítékokat is szolgáltatott a befizetésekre nézve.

Az ítéletábra abban is egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok közül **Sz. Zs.**-nak, a 2007. március 21-én kelt és teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozata a kár mértékének megállapítását nem segítette elő, mert abban az ügynök „jelentős”, de konkrétan meg nem jelölt pénzösszegek átvételét ismerte el. Az ítéletábra ugyanakkor úgy ítélte meg, hogy más további bizonyítékok alkalmasak voltak arra, hogy az eseti értesítőben feltüntetett pénzösszegek átvételét igazolják.

A 2008. május 7-én történt szembesítésük alkalmával ugyanis **Sz. Zs.** elismerte, hogy a felperestől összesen 22 millió forintot átvett, melyből öt millió forintot már visszafizetett. A korábbi, ettől eltérő tartalmú vallomását azzal indokolta, hogy annak ellenére, hogy a **H. Cs.** befizetései is a felperes nevére történtek, ő a felperest és **H. Cs.**-t pénzügyileg külön kezelte.

A felperes 2008. március 26-án tanúként úgy nyilatkozott, hogy a 2005. december 14-én, 2006. január 30-án, és február 2-án kelt eseti értesítőken valószínűleg az ő aláírása szerepel, de ezek alapján az alperessel szemben igényt nem érvényesít. Valószínűsítette, hogy ezek a pénzek **H. Cs.** befizetései, amelyeket **Sz. Zs.** már visszafizetett.

A 2007. december 12-i tanúkénti kihallgatása során **H. Cs.** a nyomozóhatóságnak elmondta, hogy a jegyzékszám alatt felvett - 2006. április 27-i, augusztus 30-i, május 3-i, és szeptember 5-i - eseti értesítők alapján maga teljesített befizetéseket a felperes életbiztosítására. A befizetett pénzösszegeket azonban **Sz. Zs.**-tól maradéktalanul visszakapta. Kétségtelen tény, hogy a felperes által **H. Cs.** befizetéseként megjelölt összegek és azok időpontja nem egyezik meg a **H. Cs.** által megjelölt befizetések összegével és időpontjával. Abban viszont előadásuk egyező, hogy ezekkel kapcsolatban sem a felperes, sem **H. Cs.** igényt nem érvényesít.

A felperes a büntetőügy tárgyalásán - a 126. tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt vallomása szerint - valóban úgy nyilatkozott, hogy neki három, **H. Cs.**-nak pedig 14 millió forint a követelése van, amelyet - tekintettel arra, hogy **H. Cs.**-t képviseli - ő érvényesít.

Az alperes a felperes és **H. Cs.** vallomásaira, valamint az elsőfokú büntető ítélet megállapítására alapította azon védekezését, hogy a felperes kárából a **H. Cs.**-t illető, 14 millió forint már megtérült. Az elsőfokú bíróság pedig a vallomások között mutatkozó ellentmondások miatt nem találta a felperes kárát összegében a keresettel egyező mértékben megalapozottnak. A büntető ítélettel kapcsolatban az ítéletábra azt emeli ki, hogy az, a jogerőre emelkedését megelőzően a Pp. 4. § (2) bekezdése szerint nem jelentett a polgári bíróság számára a bírói mérlegelést korlátozó, abszolút jellegű kötöttséget. Nem volt tehát akadálya annak, hogy a polgári bíróság a büntetőeljárás során felmerült bizonyítékokat a büntető bíróságtól eltérően értékelje.

Az ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen értékelte **H. Cs.** vallomását úgy, hogy az csupán öt millió forint befizetésére vonatkozott. A tanú ugyanis a 2007. december 7-i kihallgatása alkalmával csak az elért értesítők alapján összesen 12,58 millió forint eseti díj befizetését ismerte el, miközben az átadott díjak teljes összegére nézve nem tett nyilatkozatot. A büntető per 2011. január 25-én megtartott tárgyalásán - a 160. számú tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt vallomása szerint - pedig kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a felperesnek kölcsön adott húsz millió forinton felül teljesített az ügynök felé befizetéseket. A felperes által **H. Cs.**-tól felvett kölcsönből teljesített eseti díjak magyarázatot adnak a felperesi igény összegére és a **H. Cs.** képviselőjére vonatkozó vallomásra. **H. Cs.** tanúvallomása pedig kizárta az általa befizetett és a visszafizetések révén megtérült díjak, valamint a felperes részéről a kölcsönből fizetett díjak azonosságát.

A díjak befizetésével - a kölcsönből fizetett összegek esetében is - ténylegesen a felperes vagyonának értéke csökkent. A felperes alperessel szembeni kárigénye szempontjából ezért nem volt jelentősége annak, hogy a pénz pontosan milyen ügylet alapján került a felperes tulajdonába, illetve, hogy a felperes és **H. Cs.** közötti szerződés megszűnt-e, és milyen módon. Ugyancsak nem bírt relevanciával az a körülmény, hogy a felperes peresített követelését meghaladó összegű díjról került eseti értesítő kiállításra, mert azok alapján a felperes igényt nem érvényesített.

A **Sz. Zs.** által, a büntető ügy bírósági szakaszában készített összesítő (27. szám alatt) a visszafizetések tekintetében nemcsak a felperes előadásával és **H. Cs.** tanúvallomásával, hanem az ügynök saját korábbi vallomásával is ellentétben állt. Ezért az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy ez az okirat a visszafizetések megtörténtét kétséget kizáró módon nem igazolja. A visszafizetésekkel kapcsolatos bizonyítás sikertelensége pedig a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján az alperes terhére volt értékelendő.

A bizonyítás eredményének a Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti mérlegelése alapján ezért az ítéltábla megállapíthatónak találta, hogy a felperes, az első biztosítási díj mellett a követelése alapjául szolgáló eseti értesítőkből megjelölt pénzösszegeket is átadta az ügynöknek, és azokkal kapcsolatban visszafizetés nem történt. Az első biztosítási díjban marasztaló ítéleti rendelkezés jogerőre emelkedése folytán az ítéltáblának a fennmaradó tíz millió forint tekintetében kellett azt vizsgálnia, hogy a felperes közrehatott-e kárának bekövetkezésében. Ha ugyanis a kár bekövetkeztében, vagy súlyosbodásában az elvárható magatartást elmulasztó károsult maga is közrehatott, magatartásának következményeit maga viseli, és a Ptk. 340. § (1) bekezdése alapján károk megosztásának van helye. Ennek indoka, hogy nem terheli kártérítési felelősség a károkozót a kárnak azért a részéért, amely abból származott, hogy a károsult nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható (Ptk. 36. szám).

A felperes a biztosítási ajánlat aláírásával elismerte, hogy a nyilatkozati lap hátoldalán található Módozati Tájékoztatót megismerte és tudomásul vette, továbbá

a biztosítási szerződés feltételeit és az ügyféltájékoztatót megismerte és átvette. Az életbiztosítás feltételei szerint a biztosító a szerződésről az ajánlat elfogadása esetén kötvényt állít ki (I/4. pont). Az Aranyeső biztosítás külön feltételei szerint (27. old.) továbbá eseti egyszeri díjak banki átutalással, vagy postai utalványon fizethetők. Amennyiben a szerződő a rendszeres díjtól eltérő arányban kívánja a befizetett összeget az eszközalapokban elhelyezni, az eseti egyszeri díj befizetésével egyidejűleg ki kell töltenie az „Értesítő eseti egyszeri díj fizetéséről” nevű nyomtatványt és azt lehetőleg faxon a biztosító központjába el kell juttatnia. Ennek hiányában a befizetésre került díj a rendszeres díjnak megfelelően kerül befektetésre.

A rendelkezésre álló adatok szerint az alperes biztosítási kötvényt nem állított ki. Ennek hiányában a felperes nem lehetett bizonyos abban, hogy a biztosítási szerződés valóban létrejött, és az ügynöknek átadott pénzüsszegek a biztosítás alapján rendeltetésszerűen kerülnek felhasználásra. A felperes figyelmen kívül hagyta továbbá, hogy a szerződés az eseti díjak készpénzben történő teljesítését nem teszi lehetővé. Mindezek ellenére egy évet meghaladó időintervallumban több esetben jelentős összegű eseti díjat adott át az ügynöknek készpénzben. Ezzel pedig valóban nem az általában elvárható magatartást tanúsította, amellyel a kára bekövetkeztében közrehatott.

Ugyanakkor nem figyelmen kívül hagyható az ügynöknek az eljárása során tanúsított megtévesztő magatartása sem. A felperes a nyomozás során úgy vallott, hogy **Sz. Zs.** arról tájékoztatta, hogy a pénzt személyesen viszi be a biztosítóhoz és fizeti be a számlájára. A hozamhoz és a tőkéhez is rajta keresztül tud hozzájutni, ebből a célból nem kell a biztosítóhoz bemennie. Értelmezése szerint az eseti értesítő nyomtatvány a tartalma szerint éppen arra szolgált, hogy az ügynök az átadott pénzt a folyószámlájáról a biztosítónak utalja.

A felek előbbieken részletezett magatartásai felróhatóságának értékelése mellett az ítéletábra figyelemmel volt a Kúriának a felpereséhez hasonló tényállás alapján az alperessel szemben indított más kártérítési perekben hozott határozataira is. Mindezekre tekintettel a tíz millió forint megfizetésével felperesnél keletkezett kár alperesre terhesebb 80-20 % arányú megosztását tartotta indokoltnak.

A kifejtetteknek megfelelően ezért a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta. A pernyertesség-pervesztesség megváltozott arányára figyelemmel rendelkezett a kereseti illeték viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján, a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján pedig az alperest kötelezte a felperes elsőfokú költségének a megfizetésére.

A felperes fellebbezése részben vezetett eredményre, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles a pernyertességével arányos 150.000 forint és áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségét megfizetni. Az

ítélőtábla a le nem rótt fellebbezési illeték viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján határozott.

Budapest, 2013. június 5.

Világhyiné Dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

. Csóka István s. k.
s. k.
előadó bíró

Dr. Lente Sándor
bíró

A kiadmány hitelül:
dr. Remesné Sütő Petra
bírószági ügyintéző